

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sōkratus Scholastiku Kai Ermeiu Sozomenu Ekklēsiastikē Istoria

Socrates <Scholasticus>

Mogvntiae, 1677

XXXI. De Obitu Valentiniani.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14233

dignitatem gerebat, nomine Ambrosii: veritus ne ex eo tumultu mali quidpiam civitas pateretur, ad Ecclesiam contendit, eo consilio ut tumultum sedaret. Postquam populus ad ejus conspectum conquivisset, & ille longa atque utili exhortatione vefanos multitudinis impetus repressisset, repente omnes in unam sententiam conspirant, & Ambrosium Episcopatu dignum esse vociferantur, eumque sibi postulant ordinari: ita demum populum ad unitatem esse rediturum, & eandem de fide amplexurum sententiam. Igitur cum Episcopi qui aderant, istam populi consensionem divino quodam nutu factam esse judicavissent, absque mora Ambrosium comprehendunt. Et postquam facto eum lavacro initialissent, adhuc enim erat catechumenus, ad Episcopatum dignitatem parant promovere. Sed quoniam Ambrosius libenti quidem animo baptismum susceperat, sacerdotium vero omnibus modis detrectabat, Episcopi rem ad Valentinianum Imperatorem referunt. Imperator consensionem populi admiratus, Deique opus esse agnoscens id quod evenerat, rescripsit Episcopis, ut obsequerentur Deo qui illum ordinari jusserat: Dei namque potius quam hominum suffragio illum esse designatum. Ad hunc modum ordinato Ambrosio, Mediolanenses qui prius inter se divisi fuerant, ejus interventu ad unitatem redierunt.

ἔχων ἀξίωμα, ὃ ἦν ὄνομα Ἀμβρόσιου, μή πως ἐκ τῆς ταραχῆς ἀποπόντι κ' ἢ τῶν πόντων (γῆν), εἰσρέχει εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὡς καὶ παύσαν τὴν σάσιν ὡς ἴκεῖ γρομένη ὀλιγοψυχίαν παρέχε, πολλά τε λυσιτελεῖσθαι ὁμοίων, καὶ ἐπεὶ ἐλλείπει ἀλόγως τε πλῆθος ὁμάς, ἀφ' ἑνὸς μίᾳ συμφωνίᾳ τῶν πάντων ἐγένετο καὶ ἐβόων Ἀμβρόσιον εἶναι τὸν Ἐπισκοπῆς, αὐτὸν τε χειροτονεῖσθαι πάντες ἠξίουν· ἔτω γὰρ μόνως ἐνασίῃ τε ἕξεν τὸ λαὸν, καὶ ἐξέρεν τῶν ἀλλοτρίων πῖσιν ὁμοιοῦσθαι ἐπεὶ ἴκοντο θεῖς ἢ ὁμοφρονίᾳ τῶν λαῶν· ἡ δὲ ἐνάσθαι τῶν Ἐπισκοπῶν ἐφαίνετο, μηδ' ἐν ὑπερθέμενοι, συλλαμβάνουσι τὸν Ἀμβρόσιον καὶ βαπτίσαντες, καὶ ἡγήσαντο γῆν, εὐθύς πρὸς τῶν τῶν Ἐπισκοπῆς ἡμετέρῳ προχειρίζεσθαι ἐμελλον· ἐπεὶ ἴκοντο Ἀμβρόσιον τὸ μὲν βαπτίσμα ἡδέως ἐδέξατο, πολλὸς ἴκοντο τῶν ἱεροσώλων ἀρχιερέων, γνωρίζουσι τῶν βασιλεῖν ἑλληνιστῶν τὰ νόμια· ὁ δὲ βασιλεὺς Δαυμάστας τῶν λαῶν ὁμοιοῦσθαι, θεῶν τε ἕργον εἶναι γινώσκοντες, ἐδήλας τοῖς Ἐπισκοποῖς, ὑπερ τῶν θεῶν κελεύοντι χειροτονεῖν· θεῶν γὰρ μὴ ἄλλων, ἢ ἀνθρώπων εἶναι τῶν ὑψίστων τῶν αὐτῶν· τῶν τὸν πρῶτον καὶ ἀσάντων ἡμετέρῳ ἐροσίᾳ, οἳ ἐν μεδιολάνῃ πρῶτον διεσπῶν δι' αὐτὸν τότε ἐνόθησαν.

CAPUT XXXI.

De obitu Valentiniani.

Postea vero cum Sarmatæ in Romanorum fines incurfionem fecissent, Imperator cum ingentibus copiis contra eos expeditionem movit. Cujus rei nuntio territi Barbari, missa ad eum legatione pacem sub conditionibus postularunt. Legati in consistorium introducti, cum Imperatori viles admodum abjectique viderentur, sciscitatus est Imperator, utrum omnes Sarmatæ essent ejusmodi. Cumque respondissent legati, totius gentis nobilissimos ad ipsum venisse, Valentinianus ira excanduit: vocemque altius attollens: malo quodam fato principem se factum esse dixit Imperii Romani, quando hujusmodi Barbarorum gens,

Κεφ. λα'.
Περὶ τῆς τελευταίας ἑλληνιστῶν.
Μετὰ τὰ ταῦτα ὁ βασιλεὺς σαυρομαθῶν ἐπέξεληθόντων τῆ Ῥωμαίων δόξῃ ἐπ' αὐτὰς ἐχώρει μὴ πλείους ἀρμαθῶν ταύτων δόξῃ ἠνεγκαν τὴν ἀρμαθῶν ἀκέραιες οἱ βάρεσσοι ἀλλὰ πρῶτον δάμενοι πρὸς αὐτὸν, ἠτέντο ἐπὶ σωτηρίᾳ εἰρήνης τυχεῖν τῶν πρεσβέων δὲ ἐπὶ θόλῃ, καὶ φανείων δόξῃ ἀξίωσθαι ἠρώτησεν εἰ τοῖσδε σαυρομάται παύσιν· ἀποκρημαμένων δὲ τῶν πρεσβέων, τὸς δόξῃ σαυρομαθῶν ἠκέν πρὸς αὐτὸν, πληρῆται θυμῷ ἑλληνιστῶν καὶ μέγα βοῶν ἔλεγε κακῶς πρὸς τὴν Ῥωμαίων δόξῃ ἀφελθῶσθαι αὐτὸν, ὅπως τοῖσδε γῆν τῶν βαρβαρῶν ἐτύθη.

ἀδελφεὺς, ἐκ ἀγαπᾶ παρ' ἐαυτῶν μένειν σωζο-
 μνοι ἀλλ' ὄπλα αἰρείται, καὶ ῥωμαίων ὄρας
 παλεῖ, καὶ εἰς πόλεμον θρασυεῖ· καὶ τοσούτον
 ἐν τῇ βοῇ διαπαράξας ἐτυχεν ἐαυτὸν, ὥστε
 πᾶσαι μὴ ἀνασομωθῆναι φλέβα, πᾶσαν τὴν
 δῆλην διαρραγῆναι· καὶ ἔτι αἵματος ἐκ-
 δόθεν· τελευτήσας ἐν φρεσὶ ὡς πρῶτον μίαν
 βερρήσων, καὶ τὴν ἰσπανίαν γαλιανῆ τὸ πρῶτον
 ἐκκοπή, καὶ τὴν ἐπικαυδέκατον τὴν
 νεμερίαν μίαν ἤσας ἔτη, καὶ βασιλεύσας
 ἔτη δεκάτριά· τελευτήσας ἐν εὐαγγελιστιανῶν
 οἰκῇ τὴν ἰταλίαν στρατιωτῶν ἑκὴν ἡμέραν·
 καὶ τὴν τελευτήσας τὸν ὁμώνυμον τῶν πατρῶν εὐ-
 αγγελιστιανὸν νέαν ἀγοῖα κομισθῆναι τὴν ἡλικίαν,
 βασίλειαν ἀνιέρχουσαν ἐν ἀκινῶ πόλει ἰτα-
 λίας· ἔτετε διαγεθῆναι, ἠγανάκτεν οἱ
 βασιλεῖς, ἔχ' ὅτι γέγονε ἕμνη ἀδελφός, καὶ ἡ
 ἀδελφιδὴ βασιλεὺς ἀλλ' ὅτι ἀγνώστην
 ἀμφότερων ἔχειροσθήσας, ὅν αὐτοὶ χειροσθῆναι
 ἐμελλόν· ὅμως ἡ ἀμφότεροι σύμφηφοι τῆς
 βασιλείας ἐγένοντο· καὶ τῆτον τὸν τρώπον ὁ νέος
 εὐαγγελιστιανὸς ἰδρύθη ἐν τὸν τόπον τῆς ἰδίας πα-
 τρός· ἰσάν ἡ ὅτι εὐαγγελιστιανῶν ἐλεγόνη ἐστὶν ὅτι
 ἰσάνης, ἠν ἐπέγηθη ἰσάνης ἀπὸ τῆς πατρίδας
 γυναικὸς σαθῆρας, δι' αἰτίαν ἰσάνδης ἰσάνος ὁ
 ἰσάνης παῖς, τῆς ἀπικλίνου ἐπαρχίας ἠδὴ
 πατρῶν ὁπὶ τὸν κωνσταντῆν χρόνων ἀρχῶν
 καθῆσθαι, ἰδεν ὄναρ, ὡς ἐκ ἑξήμι μέρους
 ἀκρογίδα βασιλικὴν ἀπεκύνθη· τὸ ὄναρ
 ἐς πολλὰς λεχθεν, ἠκει καὶ εἰς τὰς ἀκοὰς
 κωνσταντῆ· ὅτι συμβαλὼν τὸ ὄναρ, ὡς βασι-
 λείας ὅτι ἀπὸ τελεθῆσας, πέμψας ἀναρεῖ
 τὴν ἰσάνην ἢ ἀπὸ θυγάτην ἰσάνην ἀπορφα-
 κῶσα ἕπατος ἔμειναι, παρθεῖν ἕσα
 χρόνῳ ἡ ὑπερὸν τῇ γαμετῇ τῆς βασιλείας
 εὐαγγελιστιανῶν σαθῆρας γυνώμη καδίσταται,
 καὶ σωχεῖς ἐποιεῖτο πρὸς τὴν βασιλίσσαν
 τὰς σωχεῖς· ἐπὶ δὲ ἐκρῆσθη ἡ σωνή-
 στα, καὶ σωχεῖς τὸ αὐτῆ· ὡς ἐν ἰδεν
 αὐτὴν καμῖλλῳ τῶν ἰσάνην ἢ σαθῆρας,
 ἠεὶ τὴν καλλῆς τῆς παρθένου καὶ πρὸς
 τὸν βασιλεῖα ἠεξῆται παρὶ αὐτῆς, ὡς ἔτι
 εἰ δαμασσοῦ ἔχουσα καλλῆ· ἡ παρθεῖν
 ἠτὲ ἰσάν θυγάτην, ὡς καὶ αὐτὴν, καίτοι
 γυναικα ἔσαν, ἐραδιῆται τῆς ἐυμορφίας
 αὐτῆς ὅτι βασιλεὺς ταμεινὸς αὐτῆ τὸν τῆς

A vilis & contempta, suis se finibus mi-
 nime contineret, nec satis haberet sa-
 lutem suam in tuto collocare; sed ultro
 arma caperet, & Romanorum fines
 calcaret, & ad bellum usque inferendum
 prorumperet. Atque in tantum semet-
 ipse distendit vociferando, ut & venas
 omnes aperiret, & arterias distumpe-
 ret. Ad hunc modum erumpente san-
 guinis copiâ interiit in castello Brigitio-
 ne, post Consulatum Gratiani tertium
 & Equitii, die quintodecimo Calendæ
 Decembris, cum vixisset annis quatuor
 & quinquaginta, imperasset autem tre-
 decim. Mortuo itaque Valentiniano,
 milites qui in Italia erant, sexto post
 mortem ejus die, filium ei cognomi-
 nem Valentinianum admodum puerum,
 Imperatorem renuntiavit in
 oppido Italiæ Acinco. Quod ubi nun-
 tium est Imperatoribus, ægrè tulerunt
 ambo, non quòd Valentinianus
 junior, qui alterius frater, alterius ne-
 pos ex fratre erat, Imperator factus
 fuisset: sed quòd inconsulto utroque
 renuntiatus fuisset, quem ipsi erant
 renuntiaturi. Uterque tamen Im-
 perio ejus consentit. Ad hunc igitur
 modum Valentinianus junior in lo-
 cum patris sui est subrogatus. Scien-
 dum porro est, hunc Valentinianum
 natum esse ex Iustina Augusta, quam
 Valentinianus senior superstite adhuc
 Severa priore conjuge, duxit tali de
 causa. Iustus pater Iustinæ qui Con-
 stantii temporibus Picenum Provin-
 ciam administrabat, visus est sibi in
 somnis Imperialem purpuram à dextro
 latere parere. Id somnium cum aliis
 multis divulgatum fuisset, tandem ad au-
 res pervenit Constantii. Is somni signi-
 ficationem conjiciens, futurum scilicet
 ut ex justo Imperator nasceretur, misso
 percussore hominem interfecit. Iustina
 igitur parente orbata, virgo diu perman-
 sit. Progressu vero temporis, Severa
 Valentiniani Imperatoris conjugii inno-
 rescere cœpit, & frequenter cum Augu-
 sta versabatur. Cumque crevisset fami-
 liaritas, simul etiam cum ea lavabatur.
 Severa itaque cum Iustinam secum la-
 vantem vidisset, admirata est virginis
 pulchritudinem, & Imperatori de ea
 renuntiavit: Iusti filiam virginem esse
 dicens tanta corporis venustate prædi-
 tam, ut ipsa licet mulier, ejus formâ
 nihilominus capta sit. Imperator ve-
 ro cujus animo penitus infixus hæserat

conjugis sermo, consilium iniiit de Iu-
stina uxore ducenda; ita tamen ut Seve-
ram non repudiaret, ex qua filium ha-
bebat Gratianum, quem paulo ante Au-
gustum nuncupaverat Legem igitur à se
dictatam publice per singulas civitates
proposuit, ut cuius liceret duas simul
uxores legitimas habere. Et lex quidem
ita proposta est. Ipse vero Iustinam du-
xit uxorem, ex qua Valentinianum ju-
niorem suscepit, tresque præterea filias:
Iustam, Gratam & Gallam. Quarum
prioris quidem duæ in virginitatis pro-
posito perseverarunt: Galla vero Im-
peratori Theodosio seniori postmodum
nupta est: ex qua ille Placidiam filiam
sustulit, Arcadium siquidem & Honori-
um ex Flaccilla priore conjugè suscep-
erat. Verum de Theodosio ejusque libe-
ris, suo loco sigillatim dicemus.

γυναικός λόγον, ἀγαγέας τὴν ἱεστίναν ἐξ-
λάσαιτο, μὴ ἐκβαλὼν τὴν σούθεραν, ἀφ' ἧς
αὐτῷ γρατιανὸς ἐγενόηκε, ὃν μικρὸν ἔμαρθε
ἀνηγορεύει βασιλείᾳ νόμον ἐν ἑσπερίᾳ
σας, δημοσίᾳ προσήθησιν, πόλεις, ὡς ἐξέ-
ναίτω βυζουμῶν δύο νομίμως ἔχειν γυναι-
κας, καὶ ὁ μὴ νόμος ἀπέσειτο ὁ ἅγιος τὴν
ἱεστίναν, ἀφ' ἧς αὐτῷ γένετο ἑαλεντινιανὸς τε
νέος, καὶ θυγατέρας τρεῖς, ἱεστα, γρατα, γά-
λα, ὧν αἱ μὲν δύο παρθενεύσαι διετέλεσαν
γάλλαν ἣ ὕστερον βασιλεὺς ἐγένετο θεοδόσιος
ὁ μέγας, ἀφ' ἧς αὐτῷ πακιδία θυγατήρ
ἐγένετο δεκάδιον γὰρ ἑνώριον ἐκ πακιδίας
ἔσχεν τῆς παρθέρας γυναικός, καὶ ἐκ
ἐν θεοδοσίᾳ καὶ τῆς γυναικὸς αὐτῆς, καὶ τὴν ἱεστίναν
χώραν ἐπέμνη.

C A P. XXXII.

De Themistio Philosopho, & quomodo Valens
ejus oratione lenitus, de persecutione Christia-
norum aliquantulum remisit.

Interea Valens Antiochiæ degens, ab
exteris quidem bellis liber ac vacuus
erat. Quippe omnes circumquaq; Bar-
bari suis se finibus continebant. Eos ve-
ro qui confubstantialis fidem profite-
bantur, graviter impugnabat, acerbiora
indies supplicia adversus eos commini-
scens. Donec Themistius Philosophus
atrocitatem ejus aliqua ex parte mitiga-
vit, dicta illi oratione quæ προσφωνητικὸς
inscribitur: in qua Imperatorem admo-
net, ne magnopere miretur quòd tanta
sit dogmatum diversitas apud Christia-
nos. Eam enim exiguam esse, si cum
multitudine & discrepantia opinionum
quæ apud Græcos sunt, conferatur,
quippe cum apud istos plures quàm tre-
centæ sint opinioniones. Porro ex varietate
opinionum, necessario consequi maxi-
mam dissensionem. Deum tamen hac
opinionum varietate delectari, ut singu-
li majestatem ipsius magis reverentur,
vel ob id quod difficile est cum cogno-
scere. Hæc & ejusmodi alia cum philo-
sophus ei exposuisset, aliquanto mitior
in posterum factus est Imperator. Nec
tamen furorem ex animo penitus abje-
cit: sed mortis loco exilium itrogavit
sacerdotibus. Tandem vero hunc quo-
que illius impetum represit hujusmodi
causis.

Κεφ. λβ.

Περὶ Θεμιστίου τοῦ φιλοσόφου, καὶ ὡς ἐκ τῆς προσφωνητικῆς αὐτοῦ
ἐπιτομῆς ἐλάττωσε τὸν κατὰ χριστιανῶν
ἱμνηστικὸν πόλεμον.

Οὕτως ἦν ἐν τῇ ἀνλιοχίᾳ διάγειν, ὡς
ὅταν τῷ ἐξω πολέμων τέως ἡσύχως
πανταχοθεν γὰρ οἱ βάρβαροι τὰς οὐκ
ἐμῶν χώρας δεινῶς ἠεπολέμει ὅσοι
νῆας τὸ ὁμοῖον, καὶ καθ' ἑκάστην μεί-
C τὰς ἡμετέρας ἐφένεισκεν καὶ αὐτῷ
αὐτῷ τὴν πολλὴν ἀπήνειαν ὁ φιλόσοφος
μίση μετρώμερον τῷ προσφωνητικῷ
εἰργάσατο, ἐν ᾧ μὴ δὲν ξενίσεως ἐπιτίθη-
Φωνία τῶν χριστιανικῶν δογμάτων ἀπὸ
τῷ βασιλεῖ μικρὸν γὰρ εἶναι τὴν αὐτῶν δι-
Φωνίαν, ὡς πρὸς τὸ πλῆθος καὶ σύγχυσιν
παρ' ἑλλήσι δογμάτων εἶναι γὰρ πρὸς
τριακόσια δογμάτω καὶ πρὸς τὸ δόξαν
ἀνάγκης καὶ τὴν διαφορίαν εἶναι πολλήν
D λέσασ τε ἕως τὸν θεὸν διαφορῶς δόξαν
δαίνα ἑκάστος πλέον αὐτῷ τὴν μεγαλή-
την φοβοῖτο, ὅτι μὴ ἀπέχειν ἔχει
γνώσιν αὐτῶ ταῦτα ἑτά τοιαῦτα ἔχει
σόφρα προσφωνητικῷ, πρῶτον ὅτι
σιλεύς ἐγένετο ἔμην τελέως ὅσοι τ' ὄρη
ἀλλὰ ἀντὶ θανάτου ἔξοριαν ἐπέθει τὴν
τοῖς ἱερωμένοις ἀνδράσιν, ἕως ἀπέπαυ-
αὐτῶ καὶ ταύτῃ τὴν ὁρμὴν ἐπιγυμνῶν
πρῶτα τοιούδε.